

Lausuntopyyntö Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksesta "Elonkirjo ja energia"

Maankäyttö- ja kaavatoimikunta 09.04.2024 § 11

Valmistelija

Maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko

Pirkanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 18.3.2024 päättänyt hyväksyä Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan "Elonkirjo ja energia" viranomaisehdotuksen aineiston lähetettäväksi lausunnoille. Pirkanmaan liitto pyytää kaupungin lausuntoa vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksesta. Lausunto pyydetään toimittamaan 3.5.2024 mennessä.

Vaihemaakuntakaavan kaavaluonnosaineisto oli julkisesti nähtävillä 8.5.-30.6.2023 välisen ajan. Vaihemaakuntakaavan luonnoksesta annettiin runsaasti lausuntoja sekä mielipiteitä. Luonnosvaiheen jälkeen kaava-aineistoon on tehty muutoksia.

Oriveden kaupunki antoi vaihemaakuntakaavan luonnoksesta monikohtaisen ja monia teemoja sekä muutostarpeita käsittelevän lausunnon. Kaupungin luonnoksesta antama lausunto on esityslistan liitteenä.

Kaupungin luonnosvaiheeseen antaman lausunnon mukaiset muutostarpeet tiivistettyinä:

- Myllykylä-Myllyjärven MK-alueen rajauksen tarkasteleminen uudelleen Aihtianjärven itäpuolella Business Tampereen suurteollisuuden tilaa vievien investointien selvityksen sekä Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa tunnistetun alueen kohdalla
- Myllykylä-Myllyjärven MK-alueen rajauksen tarkasteleminen uudelleen MK-alueen pohjoisosassa voimassa olevassa maakuntakaavassa alueelle osoitetun Jouttijärven kiviaineshuollon kannalta tärkeän alueen toimintaedellytysten säilyttämiseksi
- Uusi siniviherluonnon monimuotoisuuden ydinalueen merkintä
 - o Ensisijainen vaatimus aluemerkinän poistaminen Eräjärven alueelta
 - o Toissijainen vaatimus kaavamerkinän ja määräyksen tarkentaminen sekä selventäminen siten, että sen tulkinta ja oikeusvaikutukset olisi mahdollista arvioida tarkemmin, sekä muuttaa merkinnän rajausta Eräjärvellä tarkoituksenmukaisemmaksi

Viranomaisehdotus sisältää merkittäviä muutoksia verrattuna kaavaluonnoksena nähtävillä olleeseen versioon.

Taajamatoimintojen alueen, keskustatoimintojen alueen, työpaikka-alueen, teollisuus- ja varastoalueen sekä ehdollisen teollisuus- ja varastoalueen suunnittelumääräyksiin on tehty lisäys paikallisen energiaomavaraisuuden edistämisestä ja kestävästä ilmaston muutokseen sopeutumisesta. Kokonaisuutena arvioidaan, että muutoksella ei Oriveden kaupungin kannalta ole olennaista merkitystä vaihemaakuntakaavan mittakaavassa.

Merkittävä asia kaupungin näkökulmasta on vaihemaakuntakaavaan Oriveden alueelle lisätty uusi luonnon monimuotoisuuden ydinalue. Kaavamerkintä merkintänä on ollut mukana jo kaavaluonnosvaiheessa, mutta silloin Oriveden alueella ei kyseistä merkintää uutena alueena esiintynyt. Voimassa olevassa maakuntakaavassa Oriveden alueella on

vastaava merkintä, ja alueen nimi on Sinivuoren alue. Kyseinen alue käsittää Sinivuoren alueen sekä Oriveden itäosien kunnanrajan tuntumassa olevan laajan alueen, joka jatkuu Sinivuoren alueelta kunnanrajan tuntumassa Löytäneen ja Pitkänvedenkulman kautta Lahnajärvenkulmalle saakka. Viranomaisehdotukseen on lisätty merkinnän mukainen uusi luonnon monimuotoisuuden ydinalue Lyytikälä. Kuvauksen mukaan merkintä liittyy alueen uhanalaisiin lajeihin ja luontotyyppeihin sekä monimuotoisiin metsäalueisiin. Esityslistan liitteenä on karttarajaus uudesta luonnon monimuotoisuuden ydinalueesta (luo) Lyytikälässä. Alueen rajaus on esitetty vihreällä pisteiviivalla.

Luonnon monimuotoisuuden ydinalueen kaavamerkintä on seuraavanlainen:

”Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan maakunnallisesti edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Merkintä ei estä alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen.

Kehittämissuositus:

Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista. Aluetta koskevissa suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot.”

Lyytikälän alueelle osoitettu uusi luonnon monimuotoisuuden ydinalue on pääosin metsäistä aluetta, jolla on runsaasti pinnanmuotojen vaihtelua. Alueen maaston piirteitä ovat korkeat mäet, kallioiset alueet sekä näiden väleihin sijoittuvat laaksot ja notkot sekä pienet vesistö- ja suoalueet. Alueen nykyinen pääkäyttötarkoitus on metsätalous, pieneltä osin myös vakituinen asutus, maanviljely sekä loma-asutus. Osoitetun alueen kohdalle on nykyisin voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaavassa osoitettu jo aiemmin Sonsarinvuoren-Raiskionvuoren arvokas geologinen muodostuma sekä alueelle ulottuu osin myös voimassa olevan maakuntakaavan maakunnallisesti arvokas Lyytikälän-Hirsilän kulttuurimaisema.

Luonnon monimuotoisuuden ydinalueen kaavamerkinnässä todetaan, että merkintä ei estä alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. Merkinnässä luetellut toiminnot vastaavat alueen nykyistä käyttöä, ja siten ne eivät ole ristiriidassa alueen nykykäytön tai sen kaltaisen kehittymisen kannalta. Kaupungilla ei ole myöskään tietoa muunkaltaisista suunnitelmista tai tarpeista alueen käytölle, joskin osa alueesta erityisesti merkinnän mukaisen alueen pohjoisosassa saattaisi olla potentiaalista aluetta aurinkovoiman tuotantoon. Kokonaisuutena arvioidaan, että Lyytikälän uudesta luonnon monimuotoisuuden ydinalueen kaavamerkinnästä ei ole merkittävää haitallista vaikutusta alueen käyttöön kaupungin tai alueen maanomistajien näkökulmasta.

Kaupunki vaati luonnosvaiheen lausunnossaan uuteen sinivihherluonnon monimuotoisuuden Oriveden alueella Eräjärvelle osoitettuun merkintään merkittäviä muutoksia, joko merkinnän poistamista kokonaan tai merkittävää kaavamerkinnän selkeyttämistä sekä aluerajauksen muuttamista Eräjärvellä. Viranomaisehdotukseen on tehty kaupungin antaman lausunnon mukaisia muutoksia. Kaavamerkinnässä on

kaavaluonnosvaiheesta poiketen esitetty selkeästi sellaiset toiminnot, joihin merkinnällä ei ole vaikutusta. Muutettu kaavamääräys on seuraava:

”Merkinnällä osoitetaan luontoarvoiltaan maakunnallisesti merkittäviksi tunnistetut alueet vesistöissä, virtavesissä sekä niiden läheisyydessä. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Merkintä ei estä alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai vesistöjen käyttöä. Merkintä ei estä alueen käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. Taajamaluonteinen rakentaminen on mahdollista niillä alueilla, jotka todetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siihen soveltuviksi.

Kehittämissuositus:

Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista. Aluetta koskevissa suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot.”

Muutetussa sinivierluonnon monimuotoisuuden ydinalueen merkinnässä merkintä on huomattavasti selkeämpi. Selkeys mahdollistaa kaavamerkinnän oikeusvaikutusten ja vaikutusten merkittävästi paremman tulkittavuuden pitkällä aikavälillä. Kaavaluonnosvaiheesta poiketen muutetussa merkinnässä todetaan selvästi sellainen maankäyttö, johon merkinnällä ei ole vaikutusta: maa- ja metsätalouskäyttö, vesistöjen käyttö, haja-asutusluonteinen rakentaminen tai loma-asuminen taikka taajamaluonteinen rakentaminen niillä alueilla, jotka todetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siihen soveltuviksi. Kehittämissuositus korostaa huomioimaan alueen käytön suunnittelussa luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilymistä sekä välttämään luonnonympäristöjen pirstoutumista. Kokonaisuutena arvioidaan, että kaavamerkintä on muuttunut kaupungin kaavaluonnokseen antaman lausunnon mukaiseksi ja oikeusvaikutuksiltaan selkeäksi. Kokonaisuutena arvioidaan myös, että merkintä on luonteeltaan muuttunut sellaiseksi, että sillä ei ole merkittävää haitallista vaikutusta Eräjärvellä alueiden käyttöön sekä alueen kehittymiseen nykyisen kaltaisen maankäytön vastatessa niitä toimintoja, jotka on rajattu kaavamerkinnän vaikutusten ulkopuolelle. Kaavamerkintä on muuttunut kaupungin kaavaluonnosvaiheen lausunnon toissijaisen vaatimuksen kaltaiseksi.

Myös sinivierluonnon monimuotoisuuden ydinalueen merkinnän rajausta Eräjärvellä on muutettu kaupungin lausunnon mukaisesti. Merkintää on merkittävästi rajattu maa-alueiden osalta ja nyt merkintä kohdistuu selkeämmin vesistöalueeseen. Maa-alueita rajaukseen kuuluu lähinnä Kultavuoren sekä Erälinnan itä- ja eteläpuolisilla alueilla. Muutoksia rajaukseen on tehty esimerkiksi Seppälänniemen alueella. Kokonaisuutena arvioiden kaavamerkinnän rajausta on muutettu riittävästi kaupungin kaavaluonnosvaiheeseen antaman lausunnon merkintää koskevan toissijaisen vaatimuksen kaltaisesti. Merkinnän rajauksen muuttaminen yhdistettynä kaavamerkinnän merkittävään selkeyttämiseen on johtanut arvioon, jonka mukaan kaavamerkintää ja sen rajausta on muutettu vastaamaan kaupungin kaavaluonnosvaiheeseen antamaa lausuntoa ja sen toissijaista vaatimusta.

Myös maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden, jotka ovat ekosysteemipalvelujen kannalta merkittäviä (MK) rajauksia on tarkistettu. Muutokset toteuttavat kaupungin kaavaluonnosvaiheeseen antaman lausunnon vaatimukset. Myllykylän-Myllyjärven alueen rajausta on muutettu siten, että sillä ei ole olennaista vaikutusta Business Tampereen selvityksessä sekä Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa

tunnistetun alueen mahdolliseen kehittämiseen. Lisäksi kaavamerkinnän rajausta alueen pohjoisosassa on muutettu siten, että voimassa olevan maakuntakaavan mukainen Jouttijärven kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue jää kokonaisuudessaan kaavamerkinnän ulkopuolelle, ja näin ollen alueen käytön tulevaisuuden mahdollisuudet toteutuvat vaihemaakuntakaavan luonnoksessa. Kokonaisuutena arvioidaan, että MK-alueen kaavamerkintää on muutettu vastaamaan kaupungin kaavaluonnosvaiheeseen antamaa lausuntoa.

Lisäksi Pirkanmaan voimassa olevan maakuntakaavan 2040 mukaiset osoitetut arvokkaat kallioalueet on päivitetty uusimman Suomen ympäristökeskuksen aineiston mukaisiksi. Muut luonnosvaiheen jälkeen tehdyt muutokset ovat Oriveden näkökulmasta vaikutukseltaan vähäisiä.

Kokonaisuutena voidaan arvioida, että kaavaluonnosvaiheen jälkeen tehdyt muutokset ovat johtaneet kaupungin näkökulmasta merkittävästi parempaan ja hyväksyttävämpään kaavaratkaisuun viranomaisehdotuksessa. Kaupungin kaavaluonnosvaiheessa esiin nostamat tavoitteet ja muutostarpeet ovat kokonaisuutena toteutuneet hyvin ja vastaavat viranomaisehdotuksessa kaupungin tavoitteita alueiden käyttöön ja kehittämiseen. Ainoa uusi merkittävä osoitettu alue Orivedellä on Lyytikälän luonnon monimuotoisuuden ydinalue. Sen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi suhteessa alueen nykyisiin käyttötarkoituksiin ja niiden kaltaiseen kehittämiseen. Kokonaisuutena vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen arvioidaan Oriveden näkökulmasta olevan merkittävästi parempi kuin nähtävillä ollut kaavaluonnos.

Toimivalta

Kaupunginhallitus 26.6.2023 § 164

Esittelijä

Talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja

Päätösehdotus

Maankäyttö- ja kaavatoimikunta päättää esittää kaupunginhallitukselle vaihemaakuntakaavaan lausuttavaksi seuraavaa: Oriveden kaupunki kiittää Pirkanmaan liittoa kaupungin lausunnon huomioimisesta ja muutosten tekemisestä vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Kaupungilla ei ole huomautettavaa vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen aineistoon.

Talous- ja hallintojohtajan kokouksessa tekemä muutos päätösehdotukseen:

Maankäyttö- ja kaavatoimikunta päättää esittää kaupunginhallitukselle vaihemaakuntakaavaan lausuttavaksi seuraavaa: Oriveden kaupunki kiittää Pirkanmaan liittoa kaupungin lausunnon huomioimisesta ja muutosten tekemisestä vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Kaupungilla ei ole huomautettavaa vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen aineistoon, mutta se esittää toivomuksen, että vaihemaakuntakaavassa otetaan huomioon, ettei sillä rajata metsän käyttö- ja hoitotapoja.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että maankäyttö- ja kaavatoimikunnan jäsen Anne Nousiainen poistui esteellisenä (intressijäävi) kokouksesta Myllykylä-Myllyjärven alueen käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastettiin kokouksessa.

Valmistelija

Maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko

Pirkanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 18.3.2024 päättänyt hyväksyä Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan ”Elonkirjo ja energia” viranomaisehdotuksen aineiston lähetettäväksi lausunnoille. Pirkanmaan liitto pyytää kaupungin lausuntoa vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksesta. Lausunto pyydetään toimittamaan 3.5.2024 mennessä.

Maankäyttö- ja kaavatoimikunta kävi kokouksessaan 9.4.2024 läpi viranomaisehdotusta sekä kaava-aineistoon luonnosvaiheen jälkeen tehtyjä muutoksia. Kokonaisuutena toimikunta näki esittelytekstin ja valmistelijan näkemyksen mukaisesti, että kaupungin kaavaluonnosvaiheen lausunnon mukaisia tavoitteita ja muutoksia oli hyvin huomioitu kaavaratkaisun kehittämisessä.

Toimikunnan keskustelun perusteella varsinaisia sellaisia aiheita ei kaavaehdotuksesta ilmennyt, joihin olisi kaupungin näkökulmasta välttämätöntä saada aikaan muutoksia. Toimikunta kävi kuitenkin periaatteellista keskustelua kaavaehdotuksen kaavamerkintöjen ja -määräysten tulkitsemisesta pitkällä aikavälillä ja niiden mahdollisesta potentiaalista vaikuttaa metsien käyttöön.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus lausuu vaihemaakuntakaavaan seuraavaa: Oriveden kaupunki kiittää Pirkanmaan liittoa kaupungin lausunnon huomioimisesta ja muutosten tekemisestä vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Kaupungilla ei ole huomautettavaa vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen aineistoon, mutta se esittää toivomuksen, että vaihemaakuntakaavassa otetaan huomioon, ettei sillä rajata metsän käyttö- ja hoitotapoja.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn ajan ja poistui ennen päätöksentekoa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että esteellisinä kokouksesta poistuivat kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja Marjo Mäkinen-Aakula (yhteisöjäävi: Pirkanmaan maakuntahallituksen jäsen) ja kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja Ilkka Hjerppe (yhteisöjäävi: Pirkanmaan maakuntahallituksen varajäsen) tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.